

Технологія підготовки кваліфікованих арбітрів із волейболу до змагальної діяльності та шляхи її оптимізації

Запорізький національний університет (м. Запоріжжя)

Постановка наукової проблеми та її значення. Із розвитком спорту, модернізацією підходів до вдосконалення навчально-підготовчого процесу спортсменів і підвищення рівня змагальної майстерності загострюються проблеми кваліфікованого обслуговування матчів та вимоги до професійної діяльності арбітрів [11, 18]. Питання вдосконалення суддівства піднімаються час від часу науковцями як проблемні й розглядаються в багатьох видах спорту для впровадження ефективних змін до методики підготовки кваліфікованих арбітрів [2, 13, 16, 17].

Якщо помилки спортсменів і тренерів сприймаються болісно, то помилки суддів викликають особливий, більш значущий негатив і фактично не сприймаються як помилка людини, підкреслюючи цим вищі вимоги до професійності суддівської діяльності та кваліфікації арбітрів [1, 4, 15]. У той час як вивчення науково-методичного матеріалу стосовно вдосконалення суддівської майстерності є невідповідно меншим, порівняно з доробкою спеціалістів галузі стосовно вдосконалення майстерності спортсменів [3, 5, 6]. Підкреслюючи необхідність та особливе значення кваліфікованого суддівства фактично не розроблено повноцінного алгоритму підготовки арбітрів у нашій країні, зазвичай, обмежуючись виданнями методичних рекомендацій щодо методики суддівства й трактовки нововведень до офіційних правил змагань [7, 9, 10].

Дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри фізичної культури і спорту факультету фізичного виховання Запорізького національного університету «Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту у сучасних соціально-економічних умовах» (№ державної реєстрації 0116U004849).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасному волейболі існує достатня кількість проблемних питань, серед яких основною є відсутність значущих результатів виступу національних збірних команд України на офіційних міжнародних змаганнях – чемпіонатах Європи, світу, Іграх Олімпіад [12, 20]. Як виняток виглядають результати чоловічої та жіночої збірних команд України з волейболу в змаганнях Євроліги 2017 р. – 1 місця, що, значною мірою зумовлено відсутністю провідних гравців у складах команд-суперниць на цьому турнірі. Однією з причин подібного стану доречно розглядати якість суддівства національних чемпіонатів, що нівелює можливість набуття ефективного змагального досвіду й психологічного опору для протистояння в офіційних міжнародних змаганнях найвищого рівня [22]. Якість суддівства епізодично досліджується фахівцями галузі, але має здебільшого характер ситуаційної критики та аналізується постфактум за вказаними помилками, що істотно впливають на результат ігор [6, 8 17]. Проблеми підготовки суддів піднімаються частіше в методичних рекомендаціях і не отримують ґрунтового наукового забарвлення з важливим визначенням шляхів подальшого вдосконалення й оптимізації процесу суддівської діяльності при тому, що вимоги до професійної кваліфікації арбітрів лише зростають у математичній прогресії з огляду на інформатизацію суспільства й вагомий інтерес до волейболу в Україні [11]. Дослідження закордонних і вітчизняних спеціалістів, котрі вивчають проблеми суддівства, свідчать про необхідність змін у підходах до професійної підготовки суддів з урахуванням сучасних вимог до інтерпретації офіційних правил змагань і методики суддівства відповідно до світових стандартів [12, 14, 19, 21].

Мета дослідження – розробити технологію підготовки кваліфікованих арбітрів із волейболу з урахуванням сучасних тенденцій розвитку виду спорту.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження виконано на матеріалах програмного науково-методичного забезпечення спортивно-педагогічних дисциплін, представлених на офіційних сайтах спеціалізованих вищих навчальних закладів України і звітів Федерації волейболу України стосовно проведення заходів із підготовки волейбольних арбітрів під егідою ФВУ (ознайомлювальних лекцій, методичних і практичних семінарів, контрольних тестувань із метою визначення рівня підготовленості суддів).

Учасники, котрі надали згоду стосовно участі в дослідженні, – це 12 суддів із волейболу кваліфікаційного рівня «суддя національної категорії з волейболу», 3 судді кваліфікаційного рівня «суддя міжнародної категорії з волейболу».

Організація дослідження виконувалася трьома етапами: вивчення відповідної науково-методичної літератури, формування напрямів дослідження з вивченням програмного матеріалу підготовки суддів у закладах вищої освіти (ЗВО) і Федерації волейболу України (ФВУ), обробка зібраного матеріалу й підбиття підсумків отриманих результатів відповідно до поставленої мети дослідження.

Методи дослідження:

- аналіз науково-методичної літератури та даних мережі «Інтернет» (вивчено й узагальнено інформацію з науково-методичних джерел як вітчизняних, так і зарубіжних авторів і дані мережі Інтернет, що викликають науково-практичний інтерес у зв'язку з проблематикою дослідження;
- контент-аналіз (збір даних із джерел документального характеру посилив значущість доказової бази представлених результатів. Дані, отримані з офіційних джерел (сайти ФВУ, сайти спеціалізованих вищих навчальних закладів, Конфедерації волейболу Європи (CEV), Міжнародної федерації волейболу (FIVB), офіційні звіти), є вагомим підґрунтям для формування узагальнень;
- методи інтерв'ю та бесіди для отримання інформації від арбітрів із волейболу, які безпосередньо беруть участь у суддівстві змагань національного та міжнародного рівнів.
- педагогічні спостереження за практичною діяльністю кваліфікованих суддів у змагальному процесі: національних чемпіонатах із волейболу сезонів 2012-2018 рр.

Результати дослідження. Відсутність сталої системи підготовки суддів у волейболі вимагає пошуку нових підходів, модифікації й узагальнення наявних напрацювань у цьому напрямі задля формування технології підготовки кваліфікованих арбітрів. Результати власних досліджень у площині вдосконалення професійної діяльності суддів у волейболі дають змогу відібрати відповідні та ефективні засоби для формування технології підготовки кваліфікованих арбітрів на основі врахування організаційних складових частин навчально-підготовчого процесу, необхідних видів підготовки, структурних компонентів реалізації планового підходу до набуття теоретичних знань, методичних навичок і практичного досвіду, критеріїв контролю за ходом удосконалення суддівської майстерності та її ефективної реалізації в змагальному процесі.

Запропонована структура технології підготовки суддів у волейболі (рис.1) ґрунтується на визначенні найбільш значущих складників, що складають основу всебічної підготовки суддів на етапах багаторічної підготовки.

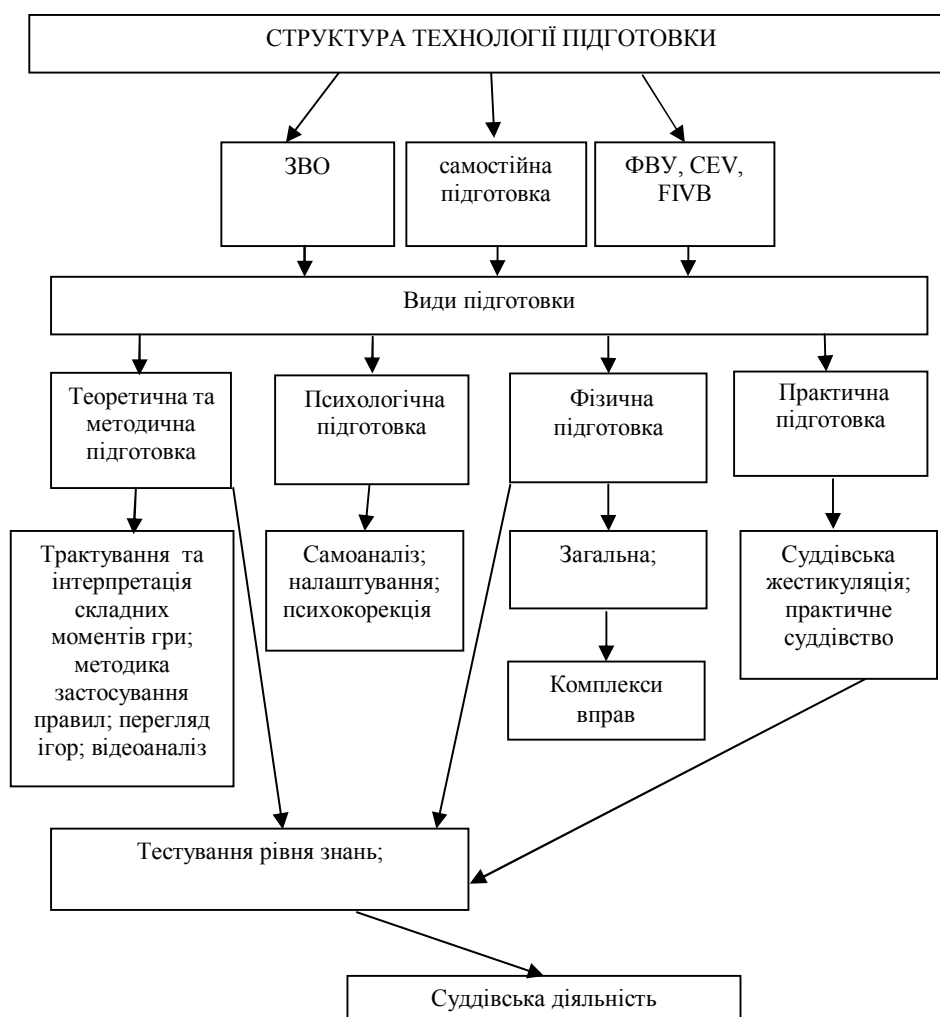

Рис. 1. Структура підготовки суддів із волейболу в Україні

У загальному вигляді структура технології підготовки кваліфікованих суддів у волейболі містить низку взаємопов'язаних компонентів:

- визначення організаційних структур, які опікуються наданням можливості вивчення основ і забезпечення подальшого вдосконалення індивідуальної професійної майстерності суддів (спеціалізовані заклади вищої освіти України, Федерація волейболу України, Конфедерація Європейського волейболу, Всесвітня федерація волейболу);
- визначення необхідних видів підготовки (теоретична, методична, психологічна, фізична, практична), що забезпечують спеціалізовану відповідність суддівській діяльності;
- відбір специфічних засобів за видами підготовки, що формують платформу від інформаційного забезпечення (трактування та інтерпретація складних моментів гри, методика застосування правил) і самовдосконалення (перегляд ігор, відеоаналіз, самоаналіз, налаштування, психокорекція) до практичних підходів (комплекси вправ, суддівська жестикуляція, суддівство);
- оцінка рівня професійної підготовленості суддів за результатами щорічного контролю (тестування рівня знань, ліцензування) з урахуванням ефективності суддівської діяльності в офіційному змагальному процесі на основі педагогічного аналізу показників звітної документації.

У контексті виокремлених структурних компонентів технології підготовки кваліфікованих арбітрів у волейболі в Україні доцільно виокремити способи її оптимізації з урахуванням розглянутих проблемних питань і представити їх у вигляді тез:

- необхідним є застосування всіх складових частин структури технології в гармонійному поєднанні відповідно до етапів підготовки й рівня кваліфікації судді;
- доречним є впровадження не лише з метою набуття знань, умінь і навичок, але й підтримки та вдосконалення отриманих результатів на належному рівні кваліфікації;
- ефективність представленої структури, імовірно, матиме значущий рівень у поєднанні з позитивними особистісними характеристиками, необхідними кваліфікованому судді: справедливість, рішучість, наполегливість, комунікабельність, уміння концентруватися, прогнозувати, розраховувати, вчасно ситуативно реагувати на подію.

Дискусія. Науковці та спеціалісти, які вивчають проблемні питання підготовки спортивних суддів, підкреслюють необхідність удосконалення основ системи освіти майбутніх арбітрів [2, 6, 15, 18]. Потужним підґрунтям для подальшого кар'єрного зростання має стати наявність спеціальної вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» [13]. Більшість фахівців спортивної галузі підтримують думку стосовно значущості наявного стажу професійних занять волейболом на кваліфікаційному рівні мінімум «I дорослого розряду» з метою набуття навичок розуміння гри й відчуття ігрових моментів у змагальній діяльності [1, 5, 7]. Ураховуючи сучасні тенденції розвитку суспільства та спорту, важливим аспектом підготовки судді з волейболу розглядаємо вільне володіння англійською мовою щонайменше на рівні «B2» [11]. Якщо в недалекому минулому це було необхідною складовою частиною для рівня «Суддя міжнародної категорії з волейболу», то тепер доцільно розглядати як перспективний старт для планування успішної кар'єри спортивного судді. На нашу думку, саме такі підходи до побудови системи підготовки суддів із волейболу з додаванням уже наявних напрацювань можуть бути найбільш раціональними та ефективними.

Висновки. Узагальнення результатів, отриманих у ході дослідження, дало підстави розробити структуру технології підготовки суддів із волейболу в Україні з урахуванням сучасних тенденцій розвитку виду спорту, організаційних, теоретичних, навчально-методичних і практичних компонентів, що забезпечують повноцінний та цілісний обсяг знань, умінь і навичок для планової роботи з підготовки кваліфікованих арбітрів різних кваліфікаційних категорій.

Перспективи подальших досліджень ґрунтуються на необхідності поглибленого вивчення особливостей роботи суддів із волейболу та пошуку нових підходів до вдосконалення їх підготовки.

Джерела й література

1. Васильєва В. С., Пунич С. В. Проблемы судейства в спорте на современном этапе развития общества. *Международный научный журнал «Символ науки»*. 2016. № 3. С. 36–38.
2. Дмитриев Ф. Б. Комплексная методика подготовки и критерии эффективности работы судей по баскетболу: [монография]. Москва: ООО Издат. центр «Наука», 2017. 128 с.: табл.
3. Дорошенко Э. Ю. Управление технико-тактической деятельностью в командных спортивных играх: [монография]. Запорожье: ООО ЛИПС, 2013. 436 с.
4. Зуев В. Н. Спортивный арбитр: [учеб. пособие для ВУЗов]. Москва: Сов. спорт, 2004. 394 с.
5. Книжников А. Н., Книжников Н. Н. Основы судейства волейбола: [учеб.-метод. пособие для учителей физ. культуры, студентов вузов, тренеров и судей по волейболу]. Нижневартовск, 2001. 192 с.: ил.
6. Кунянский В. А. Волейбол. О судьях и судействе: [метод. пособие]. Москва: СпортАкадем-Пресс, 2002. 184 с.
7. Курдюков А. Б. Построение процесса начальной профессиональной подготовки судей по волейболу: [автореф. дис. ... канд. пед. наук]. Москва. 2005. 27 с.
8. Медвідь М. М., Попов С. М. Аналіз та оцінка факторів, що впливають на стан якості суддівства у волейболі. *Вісник Запорізького національного університету*: зб. наук. ст. *Фізичне виховання та спорт*.

2009. № 1. С. 75–82.

9. Методичні вказівки. Судді ФВУ. Київ, 2018. 36 с.
10. Офіційні правила волейболу 2017–2020/схвалено 35-м FIVB Конгресом. Київ, 2016. 84 с.
11. Сушко Р. О. Розвиток спортивних ігор в умовах глобалізації (на матеріалі баскетболу): [монографія]. Київ: Центр учб. літ., 2017. 360 с.
12. Сушко Р., Дорошенко Е. Глобалізація в сучасному світі та її вплив на спорт вищих досягнень. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2016. № 2. С. 140–145.
13. Терентьева Н. М., Мамешина М. А., Масляк І. П. Теорія та методика фізичного виховання: [нач. посіб.]. Харків: ХДАФК, 2010. 172 с.
14. Arehart J. Leadership officiating, from referee magazine and the national association of sports officials, referee enterprises. USA, 2006. P. 114–122.
15. Balch M. J., Scott D. Contrary to popular belief, referees are people too! Personality and perceptions of officials. *J. Sport Behav.* 2007. Vol. 30. P. 3–20.
16. Pietraszewski P., Rocznio R., Maszczyk A., Grycmann P., Roleder T., Stanula A. The elements of executive attention in top soccer referees and assistant referees. *J. Hum. Kinetics*. 2014. Vol. 40. P. 235–243. doi: 10.2478/hukin-2014-0025
17. Philippe F. L., Vallerand R. J., Andrianarisoa J., Brunel P. Passion in referees: examining their affective and cognitive experiences in sport situations. *J. Sport Exer. Psychol.* 2009. Vol. 1. P. 77–96. doi: 10.1123/jsep.31.1.77
18. Tuero C., Tabernero B., Marquez S., Guillen F. Análisis de los factores que influyen en la práctica del arbitraje [Analysis of the factors affecting the practice of refereeing]. *Sociedade Capixaba de Psicologia do Esporte*. 2002. Vol. 1. P. 7–16.
19. Van Yperen NW. Predicting stay/leave behavior among volleyball referees. *Sport Psychol.* 1998. Vol. 72. P. 427–439.
20. Всесвітня федерація волейболу. Офіційний сайт. URL: <http://www.fivb.com/>
21. Конфедерація Європейського волейболу. Офіційний сайт. URL: <http://www.cev.eu/>
22. Федерація волейболу України. Офіційний сайт. URL: <https://www.fvu.in.ua/>

References

1. Vasilyeva, V., & Punich, S. (2016). Problems of judging in sports at the present stage of development of society [Problemy sudeystva v sporte na sovremennom etape razvitiya obshchestva]. *International scientific journal The symbol of science* [Mezhdunarodnyy nauchnyy zhurnal Simvol nauki], 3, 36–38 (in Russian).
2. Dmitriev, F. (2017). *Complex technique of preparation and performance criteria of basketball judges* [Kompleksnaya metodika podgotovki i kriterii effektivnosti raboty sudey po basketbolu]. Moscow: OOO Izdatelskiy Tsentr Nauka (in Russian).
3. Doroshenko, E. (2013). *Management of technical and tactical activities in team sports* [Upravleniye tekhniko-takticheskoy deyatel'nostyu v komandnykh sportivnykh igrakh]. Zaporozhye: OOO LIPS. (in Russian).
4. Zuev, V. (2004). *Sports arbiter: [textbook for universities]* [Sportivnyy arbitr: [uchebnoye posobiye dlya VUZov]]. Moscow: Sovetskiy sport (in Russian).
5. Knizhnikov, A., & Knizhnikov, N. (2001). *Fundamentals of volleyball refereeing: [teaching guide for physical education teachers, university students, coaches and volleyball judges]* [Osnovy sudeystva voleybola: [uchebno-metodicheskoye posobiye dlya uchiteley fizicheskoy kultury, studentov vuzov, trenerov i sudey po voleybolu]]. Nizhnevartovsk. (in Russian).
6. Kunyanskiy, V. (2002). *Volleyball. About judges and refereeing: [methodical manual]* [Voleybol. O sudyakh i sudeystve: [metodicheskoye posobiye]]. Moscow: SportAkadem-Press (in Russian).
7. Kurdiukov, A. (2005). *Building of the initial training process for volleyball judges* [Postroyeniye protsessa nachalnoy professionalnoy podgotovki sudey po voleybolu]. Moscow (in Russian).
8. Medvid, M., & Popov, S. (2009). Analysis and evaluation of the factors influencing the state of the quality of refereeing in volleyball [Analiz ta otsinka faktoriv, shcho vplyvayut na stan yakosti suddivstva u voleyboli]. *Bulletin of Zaporizhzhya National University: Collection of scientific articles. Physical education and sports* [Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu: Zbirnyk naukovykh statey. Fizychnye vykhovannya ta sport], 1, 75–82.
9. *Methodical instructions. The judges of the Volleyball Federation of Ukraine* [Metodychni vказivky. Suddi Federatsiyi voleybolu Ukrayiny] (2018). Kyiv (in Ukrainian).
10. *Official volleyball rules 2017-2020. Approved by the 35th FIVB Congress* [Ofitsiyni pravyla voleybolu 2017-2020. Skhvaleno 35-m FIVB Konhresom] (2016) (in Ukrainian).
11. Sushko, R. (2017). *Development of sports games in the conditions of globalization (on the material of basketball)* [Rozvytok sportyvnykh ihor v umovakh hlobalizatsiyi (na materiali basketbolu)]. Kyiv: Tsentr uchbovoy literatury (in Ukrainian).
12. Sushko, R., & Doroshenko, E. (2016). Globalization in the modern world and its influence on sport of higher achievements [Hlobalizatsiya v suchasnomu sviti ta yiyi vplyv na sport vyshchyykh dosyahnen]. *Sports herald of Prydniprovyia* [Sportyvnyy visnyk Prydniprovyia], 2, 140–145 (in Ukrainian).
13. Terentyeva, N., Mameshyna, M., & Maslyak, I. (2010). *Theory and methods of physical education [Tutorial]* [Teoriya ta metodyka fizychnoho vykhovannya [Navchalnyy posibnyk]]. Kharkiv: KhSAFK (in Ukrainian).
14. Arehart, J. (2006). *Leadership officiating, from referee magazine and the national association of sports officials, referee enterprises, USA*.
15. Balch, M., Scott, D. (2007). Contrary to popular belief, referees are people too! Personality and perceptions of officials. *J. Sport Behav.*, 30, 3–20.
16. Pietraszewski, P., Rocznio R., Maszczyk, A., Grycmann, P., Roleder, T., & Stanula, A. (2014). The elements of executive attention in top soccer referees and assistant referees. *J. Hum. Kinetics*, 40, 235–243. DOI:

17. Philippe, F., Vallerand, R., Andrianarisoa, J., & Brunel, P. (2009). Passion in referees: examining their affective and cognitive experiences in sport situations. *J. Sport Exer. Psychol.*, 1, 77–96. DOI: 10.1123/jsep.31.1.77.
18. Tuero, C., Taberner, B., Marquez, S., & Guillen, F. (2002). Análisis de los factores que influyen en la práctica del arbitraje [Analysis of the factors affecting the practice of refereeing]. *Sociedad Capixaba de Psicología do Esporte*, 1, 7–16 (in Spanish).
19. VanYperen, N. (1998). Predicting stay/leave behavior among volleyball referees. *Sport Psychol.*, 72, 427–439.
20. World Volleyball Federation. Official site. Retrieved from <http://www.fivb.com/>
21. Confederation of European Volleyball. Official site. Retrieved from <http://www.cev.eu/>
22. Ukrainian Volleyball Federation. Official site [Federatsiya voleybolu Ukrayiny. Ofitsiynyy sayt]. Retrieved from [https:// www.fvu.in.ua/](https://www.fvu.in.ua/)

Анотації

Актуальність. Критерії якості та вимоги до кваліфікованої роботи суддів із волейболу набувають особливої значущості з урахуванням загальної інформатизації суспільства, що потребує перегляду підходів до підготовки арбітрів і пошуку нових форм для вдосконалення якості обслуговування матчів. Особливо це стосується офіційних змагань національного й міжнародного рівнів – чемпіонатів і Кубків країни, Європи, світу, Ігор Олімпіад, що підкреслює актуальність та своєчасність дослідження. **Мета статті** – розробити технологію підготовки кваліфікованих арбітрів із волейболу з урахуванням сучасних тенденцій розвитку виду спорту. **Методи дослідження** – аналіз науково-методичної літератури й даних мережі «Інтернет», контент-аналіз, методи інтерв'ю та бесіди, педагогічне спостереження. **Результати роботи.** Аналіз навчально-методичної літератури підтвердив гіпотезу щодо необхідності змін у підходах до професійної підготовки суддів з урахуванням сучасних вимог до інтерпретації офіційних правил змагань і методики суддівства відповідно до світових стандартів. Представлено розроблену структуру технології підготовки суддів із волейболу в Україні на основі врахування організаційних складових навчально-підготовчого процесу, необхідних видів підготовки, структурних компонентів реалізації планового підходу до набуття теоретичних знань, методичних навичок і практичного досвіду, точок контролю за ходом удосконалення суддівської майстерності та її ефективної реалізації в змагальному процесі. **Висновок.** Узагальнення результатів, отриманих у ході дослідження, надало підстави розробити структуру технології підготовки суддів із волейболу в Україні з урахуванням сучасних тенденцій розвитку виду спорту, організаційних, теоретичних, навчально-методичних і практичних компонентів, що забезпечують повноцінний та цілісний обсяг знань, умінь і навичок для планової роботи з підготовки кваліфікованих арбітрів різних кваліфікаційних категорій.

Ключові слова: волейбол, арбітр, суддівство, технологія підготовки, оптимізація.

Михайл Медведь. Технология подготовки квалифицированных арбитров по волейболу к соревновательной деятельности и пути её оптимизации. Актуальность. Критерии качества и требования к квалифицированной работе судей по волейболу приобретает особенную значимость с учётом общей информатизации общества, что требует пересмотра подходов к подготовке арбитров и поиску новых форм для совершенствования качества обслуживания матчей. Особенно это касается официальных соревнований национального и международного уровней – чемпионатов и Кубков страны, Европы, мира, Игр Олимпиад, что подчёркивает актуальность и своевременность исследования. **Цель статьи** – разработать технологию подготовки квалифицированных арбитров по волейболу с учётом современных тенденций развития вида спорта. **Методы исследования** – анализ научно-методической литературы и данных сети «Интернет», контент-анализ, методы интервью и беседы, педагогическое наблюдение. **Результаты работы.** Анализ учебно-методической литературы подтвердил гипотезу относительно необходимости изменений в подходах к профессиональной подготовке судей с учётом современных требований к интерпретации официальных правил соревнований и методики судейства в соответствии с мировыми стандартами. Представлена разработанная структура технологии подготовки судей по волейболу в Украине на основании учёта организационных составляющих учебно-подготовительного процесса, необходимых видов подготовки, структурных компонентов реализации планового подхода к приобретению теоретических знаний, методических навыков и практического опыта, точек контроля в ходе усовершенствования судейского мастерства и его эффективной реализации в соревновательном процессе. **Вывод.** Обобщение результатов, полученных в ходе исследования, позволило разработать структуру технологии подготовки судей по волейболу в Украине с учётом современных тенденций развития вида спорта, организационных, теоретических, учебно-методических и практических компонентов, которые обеспечивают полноценный и целостный объём знаний, умений и навыков для плановой работы по подготовке квалифицированных арбитров различных квалификационных категорий.

Ключевые слова: волейбол, арбитр, судейство, технология подготовки, оптимизация.

Mykhaylo Medvid. Technologies for Qualified Volleyball Referees Training for Competitive Activities and Ways of its Optimization. Topicality. The quality criteria and requirements for qualified volleyball referees' work are of particular importance taking into account the general informatization of the society, which requires a review of approaches to the preparation of referees and the search for the new forms of match maintenance quality improvement. Especially it concerns official competitions of national and international levels – championships and Cups of the country, European and world championships, Olympic Games, which emphasizes the relevance and timeliness of the study. **Research methods** – analysis of scientific and methodical literature and data from the Internet, content analysis, interview and conversation methods, pedagogical observation. **The Results of the Work.** Analysis of educational and methodical literature confirmed the hypothesis regarding the need for changes in the approaches to the professional

training of referees, taking into account the modern requirements for the interpretation of the official rules of the competition and the methodology of refereeing in accordance with the international standards. **The objective** is to develop the technology for training qualified volleyball referees taking into account current trends in the development of the sport. **Research methods** – analysis of scientific and methodical literature and data from the Internet, content analysis, interview methods and conversations, pedagogical observation. **The Results of the Work.** The analysis of educational and methodical literature confirmed the hypothesis regarding the need for changes in the approaches to the professional training of judges, taking into account the modern requirements for the interpretation of the official rules of the competition and the methodology of refereeing in accordance with international standards. The developed structure of the technology of volleyball referees training in Ukraine is presented on the basis of the organizational components of the training process, the necessary types of training, structural components of the implementation of the planned approach to the acquisition of theoretical knowledge, methodological skills and practical experience, control points in the course of improving judicial skills and its effective implementation in the competitive process. **Conclusions.** Summarizing the results obtained in the course of the study allows developing the structure of volleyball referees training technology in Ukraine, taking into account modern trends in the development of the sport, organizational, theoretical, educational and methodical and practical components that provide a complete and comprehensive amount of knowledge and skills for the planned work on the preparation of qualified referees of various qualification categories.

Key words: volleyball, referee, refereeing, preparation technology, optimization.